**Український державний університет
імені Михайла Драгоманова**

ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПІЗНАННЯ:

збірник наукових праць учасників звітно-наукової конференції викладацького складу та здобувачів освіти Факультету психології
ОПП «Психологія» та «Прикладна психологія»
(21-24 квітня 2026 року, м. Київ)

**КИЇВ
2026**

УДК 159.9.01.072:165 [005.745
В 26

Рецензенти:
МОВА Людмила – доктор педагогічних наук, кандидат психологічних наук, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв;
ЛУПІЙКО Людмила – кандидат психологічних наук, доцент, заступник декана з навчально-методичної роботи Факультету психології, Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 13 від 30 квітня 2026 р.).

Вектори психологічного пізнання: збірник наукових праць учасників звітно-наукової конференції викладацького складу та здобувачів освіти Факультету психології ОПП «Психологія» та «Прикладна психологія» (21-24 квітня 2026 року, м. Київ) [Електронне видання] / Загальна ред.: проф. Т.В. Андрущенко, проф. Г.П. Мозгова. Ред. колегія: проф. Л.М. Вольнова, проф. І.М. Ковчина. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026. 268 с.

Збірник містить тези доповідей учасників конференції та охоплює проблемні питання, що стосуються різних проблем вікового розвитку, соціальної взаємодії та подолання наслідків психотравмуючих ситуацій становлення особистості та діяльності майбутнього фахівця–психолога.

© Колектив авторів, 2026
© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026

2. Каськов І. В. Теоретичні аспекти формування стресостійкості студентів ВНЗ до негативних чинників навколишнього середовища. *Вісник Національного університету оборони України*. 2020. Вип. 1. С. 104–113.

3. Кулакевич, Т. В. Основні підходи до управління стресовими станами. *Психологічні науки: проблеми і здобутки*. 2014. Вип. 5. С. 35–47.

4. Хома, Д. О., Дідух М. М. Теоретичні аспекти дослідження стресостійкості. *Актуальні питання виявлення та розкриття злочинів Національною поліцією: вітчизняний та зарубіжний досвід : матеріали Міжнар. наук.-практ. круглого столу* (Київ, 19 лют. 2020 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 228.

5. Ярош, Н. С. Роль рефлексії у процесі подолання стресу особистістю. *Психологічний часопис*. 2017. № 3. С. 189–199.

Федоренко Алла Федорівна,
кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології

Кузнєцова Марина Валеріївна,
здобувачка другого рівня вищої освіти,
спеціальність С4 Психологія,
ОПП «Прикладна психологія»

САМООЦІНКА ЯК ЧИННИК УСПІШНОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність проблеми. Сучасне освітнє середовище висуває високі вимоги до самостійності, відповідальності та здатності студентів до саморозвитку. Самооцінка впливає на вибір навчальних стратегій, наполегливість і впевненість, визначаючи рівень засвоєння матеріалу. Результати досліджень свідчать, що адекватна самооцінка пов’язана з вищою результативністю та стійкістю до труднощів. Це зумовлює практичну значущість її вивчення для організації психолого-педагогічної підтримки студентів. Водночас цифровізація навчання та зростання вимог до самостійності актуалізують подальший аналіз цього феномена.

Ступінь розроблення проблеми. Самооцінка розглядається як багатовимірне утворення, що визначає ставлення до себе, власних можливостей та результатів діяльності (М. Нарійчук, І. Сняданко, В. Демченко). М. Нарійчук

підкреслює її роль у формуванні відповідальності й самоконтролю [1]. І. Сняданко акцентує на самоефективності як когнітивному компоненті, що визначає активність і наполегливість студента [2]. В. Демченко пов'язує нестійку самооцінку з труднощами адаптації першокурсників [3]. У теорії А. Бандури самоефективність виступає механізмом, який регулює вибір поведінки, зусилля та стійкість у досягненні цілей [4]. Узагальнення підходів дозволяє трактувати самооцінку як чинник регуляції навчальної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових джерел дає підстави визначати самооцінку як інтегративне психологічне утворення, що виконує регулятивну функцію в навчальній діяльності здобувачів вищої освіти. Вона опосередковує сприйняття студентом власних досягнень, впливає на постановку цілей, вибір стратегій навчання та характер реагування на успіхи й невдачі. Самооцінка виступає внутрішнім механізмом, який забезпечує узгодження вимог освітнього середовища з можливостями студента.

Важливим є розуміння взаємозв'язку самооцінки та самоефективності. У контексті положень А. Бандури саме віра у власну здатність досягати результату визначає рівень активності студента, його готовність братися за складні завдання та зберігати наполегливість у процесі їх виконання [4]. У цьому контексті самоефективність доцільно розглядати як когнітивний компонент самооцінки, через який вона впливає на навчальну поведінку студента. Студенти з високим рівнем самоефективності, як правило, демонструють кращу самоорганізацію, здатність до планування, ефективніше використовують навчальний час і ресурси, а також більш конструктивно реагують на труднощі.

Самооцінка також визначає характер інтерпретації результатів діяльності. За адекватної самооцінки студент схильний розглядати невдачі як тимчасові труднощі, що можуть бути подолані завдяки зусиллям і вдосконаленню стратегій навчання. Натомість занижена самооцінка часто супроводжується тенденцією до приписування невдач власній неспроможності, що знижує мотивацію та призводить до уникнення складних завдань. Завищена самооцінка, у свою чергу, може зумовлювати недостатню критичність щодо власних результатів і перешкоджати розвитку рефлексії.

Як зазначає І. Сняданко [2], високий рівень навчальної самоефективності корелює зі здатністю студентів до самостійної організації діяльності, ефективного планування та досягнення поставлених цілей. Це підтверджує, що внутрішні уявлення про власні можливості мають безпосередній вплив на реальні навчальні результати. Водночас, за даними В. Демченка [3], занижена або нестійка самооцінка ускладнює адаптацію студентів до умов вищої освіти, знижує рівень їхньої активності та негативно впливає на навчальну успішність.

До чинників, що опосередковують вплив самооцінки на навчальну діяльність, належать рівень розвитку рефлексивних умінь, сформованість навичок саморегуляції, характер мотивації, а також соціально-психологічні умови освітнього середовища. Підтримка з боку викладачів, наявність конструктивного зворотного зв'язку та сприятливий психологічний клімат сприяють формуванню адекватної самооцінки й підвищують ефективність навчання.

Висновок. Таким чином, самооцінка виступає не лише характеристикою самосприйняття, а й важливим регулятором навчальної діяльності, який визначає рівень активності, наполегливість і результативність студента. Її розвиток є необхідною умовою формування здатності до самостійного навчання, професійного становлення та успішної адаптації в системі вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Нарійчук М. Д. Психологічні особливості становлення самооцінки особистісних моральних якостей студентів. *Наука і освіта*. 2009. № 1/2. С. 102–107.

2. Сняданко І. І. Діагностика рівня навчальної самоефективності студентів. *Практична психологія та соціальна робота*. 2014. № 1. С. 45–51.

3. Демченко В. Психологічна адаптація першокурсників до навчальної діяльності. *Новий Колегіум.* 2010. № 6. С. 25–29.

4. Bandura, A. Social Learning and Personality Development. New York, Holt, Rinehart and Winston, 2007. 329 p.

Федоренко Алла Федорівна,
кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології

Литвиненко Олександра Андріївна,
здобувачка другого рівня вищої освіти,
спеціальність С4 Психологія,
ОПП «Прикладна психологія»

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність проблеми. Емоційна сфера молодших школярів є центральною складовою їхнього психічного та особистісного розвитку. Саме у віці 6–10 років відбувається становлення базових емоційних механізмів: уміння